

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. III. De Principiis perfectivis Syllogismorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

benè concludunt, si manente eodem sensu resolvi possint in syllogismum bonum constantem terminis rectis. II. Si minus extremum in minore positum in recto sit, congruè in obliquo ponitur in conclusione, si medium in majore etiam in obliquo positum fuerit. v. g. *Omnis creaturæ datur initium; sed homo est creatura; ergo hominis datur initium.* III. Majus extremum ritè ponitur in conclusione in obliquo, si terminus medius in minore pariter in obliquo positus fuerit. v. g. *Omnis homo est animal; hic actus est hominis; ergo hic actus est animalis.*

ARTICULUS III.

De Principiis perfectivis Syllogismorum.

592. **N**ota. Principia perfectiva sunt illa, quibus syllogismi imperfecti ad perfectos reducuntur. Principia ejusmodi duo recensent Dialectici, *Conversionem* scilicet, & *Præmissarum transpositionem*, quibus addunt *Expositionem*. De conversione actum est n. 24. 25. 26. item n. 527. Qua ratione autem & quando convertendæ, ac transponendæ in reductione præmissæ sint, tres potissimum reductionis species exhibent, quarum prima *Ostensiva* dicitur. Altera *Reductio per Expositionem*. Tertia *Reductio per impossibile*. De duabus primis consule Dialecticam vulgatam P. Du Trieu, quæ eas *Tract. 3. p. 2. 2. cap. 2. a. 3.* satis accommodè explicat. Nec minùs idonea est methodus, quam Dialectica citata pro ordinanda reductione per impossibile assignat. Verùm

rùm cùm admodùm succinctè posita sit, & cæteroquin reductio per impossibile non parùm utilitatis habeat, illam ipsam methodum nonnihil explicatiùs hìc tradam; omisso tamen carmine illo: *Phæbifer axis obit terras, sphaeramque quot annis.* Ad quod reflectere nonnullis ævi nostri Philosophis nimis molestum videtur.

593. *Dico.* Reductio per impossibile est, Quando ex contradictoria conclusionis negatæ, & unâ præmissâ concessâ formatur syllogismus perfectus concludens contradictoriam, vel contrariam alterius præmissæ concessæ. Sterilis non est hæc reductio, sed fructum parit, eumque jucundissimum, qui laborem omnem, quem Philosophus in artificio hoc addiscendo ponit, abundè compensat. Nam præter ingenii subtilioris, feliciorisque memoriæ laudem, quam prorsus singularem exinde consequitur, id quoque utilitatis ex eo decerpit, quòd Adversarium concessis præmissis consequentiam in bono syllogismo negantem erroris convincere possit, eique invictè demonstrare, quòd vel malè adstipulatus fuerit præmissis, vel iis concessis erroneè consequentiam negarit, vel quòd duo contradictoria simul admittere cogatur. Potest hæc reductio fieri in modis omnibus, si tamen in quatuor primis modis directis figuræ primæ instituat, potius *Obversio*, quàm *Reductio* dicenda est, cùm non fiat syllogismi imperfecti in Perfectum transmutatio. Regularum, juxta quas hæc reductio faciliùs instituitur, *Prima* pro figura prima his versibus continetur:

Major

Major fit Minor, ut sit contradictio Major:

Excipe Celantes, in quo convertitur ordo.

Explicatur: Præprimis in reductione per impossibile investiganda est propositio negatæ conclusionis contradictoria: hæc necessariò concedenda propositio in syllogismo reducete unius ex præmissis locum obtinebit. His suppositis, Regula pro syllogismis reducendis in prima figura modò allegata præcipit, ut contradictoria negatæ conclusionis occupet locum Majoris, ipsa verò Major syllogismi reducendi descendat in locum Minoris, & omissa denique syllogismi reducendi Minore, ponatur conclusio, quæ ex ejusmodi præmissis aptè inferri potest. v. g. Si quis concessis præmissis neget consequentiam hujus syllogismi in *Baralip*:

Omne sensitivum est vivens;

Omnis homo est sensitivus; ergo

Aliquod vivens est homo.

Ut probes malè negari consequentiam, inquire contradictoriam conclusionis, quæ hæc est. *Nullum vivens est homo.* Hanc & reliqua juxta datam explicationem dispone, & consurget hic syllogismus in *Celarent*.

Nullum vivens est homo;

Omne sensitivum est vivens; ergo

Nullum sensitivum est homo.

Quæ conclusio mediatè saltem contradictoriè opponitur *Minori* in syllogismo superiori concessæ. Dixi mediatè; quia minor hæc: *Omnis homo est sensitivus*, complectitur hanc particularem: *Aliquis homo est sensitivus*; & hæc conclusio:

Nul-

Nullum sensitivum est homo, si simpliciter convertatur sic: *Nullus homo est sensitivus*; contradictoriè opposita est isti propositioni: *Aliquis homo est sensitivus*. Excipitur ab hac regula, ut secundum carmen indicat, modus *Celantes*; ut enim syllogismus in *Celantes* reducatur per impossibile, contradictoria conclusionis poni debet loco Minoris, & ipsa minor propositio syllogismi reducendi debet subire vices *Majoris*, ac denique omisâ majore inferri debet conclusio, quæ ex præmissis ita transmutatis inferri potest.

594. *Regula secunda* pro syllogismis in figura 2da reducendis hoc carmine comprehenditur:

Servat Majorem, variâtque secunda minorem.

Explicatur: In syllogismo secundæ figuræ reducendo retinenda est *Major*; loco Minoris ponitur propositio contradictoria negatæ conclusionis, & omisâ minore syllogismi reducendi inferitur conclusio, prout ex præmissis ita transpositis inferri potest v. g. Si concessis præmissis negetur conclusio hujus syllogismi in *Cesare*:

Nulla planta est sensitiva;

Omne animal est sensitivum; ergo

Nullum animal est planta.

Hanc conclusionem malè negari optimè evinces, si propositionem hanc: *Aliquod animal est planta*, quæ est contradictoria conclusionis negatæ, ponas loco *Minoris*, & *Majore* loco relictâ concludas in *Ferjo* sic:

Nul-

Nulla planta est sensitiva ;

Aliquod animal est planta ; ergo

Aliquod animal non est sensitivum.

595. *Regula Tertia pro syllogismis figuræ 3tiae sequenti carmine exhibetur.*

Tertia Majorem variat , servatque Minorem.

Explicatur : Si syllogismus sit in tertia figura , ejus reductio hoc modo instituenda est : Primò propositio contradictoria conclusionis pro *Majore* adhibetur. Deinde retentâ *Minore* omittitur syllogismi reducendi *Major*. Denique infertur conclusio , ut potest. Exempli loco sit hic syllogismus in *Darapti* :

Omnis Rex est mortalis ;

Omnis Rex est homo ; ergo

Aliquis homo est mortalis.

Syllogismum hunc ut ritè reducas , accipe primò contradictoriam conclusionis , eamque pro *Majore* substitue. Postea servatâ *Minore* pone conclusionem , quæ ex præmissis ita dispositis sequitur , formabisque hunc syllogismum in *Celarent* :

Nullus homo est mortalis ;

Omnis Rex est homo ; ergo

Nullus Rex est mortalis.

596. Pro dignoscendo modo perfectò , ad quem syllogismus imperfectus reducendus est , attendere juvat ad præmissarum dispositionem in syllogismo reducente occurrentem. Quod si enim assumptâ conclusionis negatæ contradictoriâ , unaque præmissarum retentâ duas habeas propositiones universales affirmativas , syllogismum

gismum reduces ad *Barbara*. Si verò alteram universalem negativam habeas, & affirmativam alteram, reduces ad *Celarent*. Pariformiter dignosces, quando ad *Darii*, vel ad *Ferio* instituenda sit reductio.

DISPUTATIO III.

De Demonstratione, & Scientia.

ARTICULUS I.

De Demonstrationis Essentia, & Divisione.

597. **D**ico 1. Quemadmodum discursus variè considerari potest, ita quoque demonstrationis multiplex est acceptatio. Ac primò quidem *causaliter* accipitur, sicque consistit in solis præmissis demonstrativis, i. e. certis & evidentibus, quæ *faciunt scire causaliter*, dum conclusionem certam & evidentem causant, quæ est ipsa scientia actualis. Subinde *Formaliter* sumitur; & sic accepta in conclusione demonstrativa consistit, quæ tanquam forma intellectui inhærens, eum denominat *formaliter scientem*. Denique accipitur quandoque pro artefacto logico, quod Syllogismus demonstrativus appellatur; sic accepta tam in præmissis, quàm in conclusione consistit, facitque scire tum *causaliter* per præmissas, tum *formaliter* per conclusionem.